

GERMANICA WRATISLAVIENSIA LXXXVI 1992

Bolesław Rajman

Język i polityka językowa we Flandrii. Historia i teraźniejszość

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Rozdział I. Powstanie flamandzkiej społeczności językowej	7
1. Niderlandzki obszar językowy i niderlandzki diasystem. Powstanie romańsko-germańskiej granicy językowej	7
2. Geneza niderlandzkiej wspólnoty językowej	9
3. Formowanie się flamandzkiej społeczności językowej. Wpływ języka francuskiego i kultury romańskiej	11
4. Kwestia językowa w Hrabstwie Flandrii	14
5. Sytuacja językowa w Księstwie Brabancji	15
6. Flamandzka społeczność językowa w okresie panowania dynastii burgundzkiej	17
7. Kształtowanie się niderlandzkiej wspólnoty językowej w XVI w. Wpływ europejskich prądów kulturowych	20
8. Udział Niderlandów Południowych w formowaniu się ogólnoniderlandzkiego języka kulturalnego	22
9. Ukształtowanie się odrębności politycznej i kulturalno-narodowej Niderlandów Północnych i Południowych	24
10. Wpływ języka hiszpańskiego w Niderlandach Południowych	26
11. Wzrost wpływów języka francuskiego w XVII w.	27
12. Pozycja języka niderlandzkiego we flamandzkiej społeczności językowej. Kontakty z Holandią	28
13. Upadek kulturalny Niderlandów Południowych w XVII-XVIII w. Zjawisko społecznej granicy językowej	30
14. Ekspansja języka francuskiego w XVIII w. Początki frankofonizacji klas średnich. Polityka kulturalna rządu austriackiego	32
15. Pozycja języka niderlandzkiego w Niderlandach Austriackich. Pierwsze głosy w obronie języka narodowego	37
16. W. F. G. Verhoeven, <i>O konieczności zachowania języka niderlandzkiego</i>	39
17. J. B. Verlooy, <i>Traktat o lekceważeniu języka ojczystego</i>	41
18. Język niderlandzki w pismach działaczy opozycji antyaustriackiej	44
19. Sytuacja językowa w Niderlandach Południowych u schyłku panowania austriackiego	46
Rozdział II. Początki polityki językowej w Niderlandach Południowych (1792-1814)	47
1. Likwidacja tradycyjnych struktur terytorialnych w czasie pierwszej okupacji francuskiej	47
2. Wpływ przebudowy systemu społeczno-ekonomicznego i scalenia byłych Niderlandów Austriackich z terytorium Leodium na stosunki językowe we flamandzkiej społeczności językowej	48
3. Rewolucyjna polityka językowa w okresie Republiki	50
4. Nowy system szkolny jako instrument frankofonizacji	52
5. Frankofonizacyjna rola teatru, prasy i ruchu wydawniczego w okresie Republiki i Cesarstwa	54
6. Cenzura, służba wojskowa i polityka personalna jako instrumenty frankofonizacji ...	56
7. Rezultaty francuskiej polityki językowej	58
8. Pozycja języka narodowego we flamandzkiej społeczności językowej	58
9. Narodziny flamandzkiego partykularyzmu językowego — F. D. van Daele	60
Rozdział III. Polityka językowa w Zjednoczonym Królestwie Niderlandów (1814-1830)	63
1. Uwagi terminologiczne	63
2. Powstanie Zjednoczonego Królestwa Niderlandów	67

3. Źródła polityki językowej Wilhelma I. Sytuacja językowa w Belgii. Pozycja języka francuskiego we flamandzkiej społeczności językowej	68
4. Polityka językowa w latach 1814-1819. Pierwsze akty prawne ograniczające hegemonię języka francuskiego w Belgii. Opór przeciw niderlandyzacji życia publicznego	70
5. Prace przygotowawcze i dyskusje nad projektem nowego ustawodawstwa językowego regulującego stosunki językowe w Belgii. Zwycięstwo koncepcji przymusu językowego	74
6. Ustawodawstwo językowe w latach 1819-1822. Przygotowanie do wprowadzenia w życie zasady przymusu językowego	76
7. Praktyczna realizacja założeń rządowej polityki niderlandyzacyjnej w prowincjach flamandzkich	79
8. Opozycja frankofońskich adwokatów. Kwestia granicy językowej	81
9. Szkoła jako instrument polityki językowej. Znaczenie Szkoły Pedagogicznej w Lier. Pozycja języka francuskiego we flamandzkim systemie oświatowym	83
10. Katedry literatury niderlandzkiej w uniwersytetach belgijskich. Kwestia języka wykładowego	85
11. Unia opozycji, ruch petycyjny i pierwsze ustępstwa króla w kwestii przymusu językowego	90
12. Drugi ruch petycyjny i załamanie się rządowej polityki językowej	92
13. Przyczyny niepowodzenia polityki przymusu językowego w prowincjach flamandzkich Królestwa Niderlandów	95
14. Wewnętrznoniderlandzka polityka językowa. Dyskusje na temat kształtu języka niderlandzkiego we Flandrii	96
Rozdział IV. Polityka językowa w Belgii. Walka o pozycję języka niderlandzkiego we flamandzkiej społeczności językowej	100
1. Konstytucyjna wolność języka jako ukoronowanie procesów frankonizacyjnych. Francuskojęzyczne oblicze państwa belgijskiego. Pozycja języka niderlandzkiego	100
2. Romantyczne zainteresowanie językiem narodowym. Działalność „miłośników języka“ ..	103
3. Ruch petycyjny z 1840 r. pierwszą politycznojęzyczną akcją flamingantów	105
4. Komisja Skarg. Początki walki parlamentarnej o prawa języka niderlandzkiego w Belgii ..	107
5. Emancypacja językowa flamandzkiej społeczności językowej na drodze parlamentarnej w latach 1870-1914. Zrównanie wobec prawa obu języków Belgii	109
6. Nacjonalizm flamandzki w czasie I wojny światowej i w okresie powojennym. Zwycięstwo koncepcji jednojęzyczności Flandrii i Walonii. Niderlandyzacja Uniwersytetu Gandawskiego. Walka o przestrzeganie ustaw językowych	114
7. Wpływ II wojny światowej na stosunki językowe w Belgii. Rola kwestii językowej w życiu politycznym kraju. Sprawa Uniwersytetu Lwańskiego	116
8. Federalna reforma państwa i ostateczne rozwiązanie kwestii językowej we Flandrii ..	118
9. Wpływ zmian społeczno-ekonomicznych i politycznych na formy działania i rezultaty flamandzkiej polityki językowej	119
Rozdział V. Polityka językowa we Flandrii: flamandzki kontra holenderski	122
1. Kwestie terminologiczne: flamandzki i niderlandzki	122
2. Stosunki językowe w początkach istnienia państwa belgijskiego jako punkt wyjścia flamandzkiej polityki językowej	123
3. Kontrowersje wokół pisowni języka niderlandzkiego w Belgii jako problem politycznojęzyczny	124
4. Norma ortofoniczna we flamandzkiej polityce językowej	128
5. Cztery normy leksykalne języka niderlandzkiego w Belgii	131
6. „Policja językowa“ H. Meerta i W. de Vreeseego	136
7. Flamandzka polityka językowa w XX w. — kierunki i dyskusje	138
8. Handicap językowy czy językowa odmienność? „Deficytowe“ i „dyferencjalne“ ujęcie kompetencji językowej Flamandów i flamandzkiej społeczności językowej	149

9. Polityka językowa w praktyce. Poradniki, podręczniki, rubryki poprawnościowe w prasie. Organizacje i czasopisma politycznojęzykowe. Niderlandzka Unia Językowa	157
Rozdział VI. Język i sytuacja językowa we współczesnej Flandrii	165
1. Terminologia „flamandzka” poza granicami Belgii	165
2. Stosunki językowe we flamandzkiej społeczności językowej. Rola dialektów i wariantów pośrednich	167
3. Na drodze ku standaryzacji języka kulturalnego — wariant BBN	169
4. ABN we Flandrii	174
5. „W poszukiwaniu własnej tożsamości”	177
Bibliografia	179
Samenvatting	188
Mapki	190